

Motion till riksdagen 2025/26:3415

av Janine Alm Ericson och Amanda Palmstierna (båda MP)

En nationell bevarandefond för klimatsmart byggande och byggnadsvård

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur man skulle kunna inrätta en nationell bevarandefond och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Bygg- och fastighetssektorn står för omkring 22 procent av Sveriges koldioxidutsläpp, vilket är mer än fyra gånger så mycket som flyget. Samtidigt slängs varje år fullt fungerande byggnadsdelar och material, ofta ersatta av produkter med kortare livslängd och högre klimatavtryck. Denna utveckling är ohållbar både ur miljö- och kulturarvsperspektiv.

I dag saknas nationella ekonomiska incitament för att vårda det befintliga beståndet. Fastighetsägare som vill renovera varsamt möter ofta högre kostnader, medan dagens ROT-avdrag i praktiken gynnar rivning och utbyte. För att Sverige ska nå sina klimatmål måste byggsektorn ställas om från slit-och-släng till hållbart bevarande.

En nationell bevarandefond kan spela en nyckelroll i denna omställning. Det behövs en långsiktig finansiering för till exempel bidrag till fastighetsägare som återställer ursprungliga detaljer som träportar, balkonger och fönster, stöd till energieffektivisering

av befintliga byggnader genom renovering i stället för rivning och restaurering av tidstypiska interiörer och kulturmiljöer.

En del av fondens uppdrag bör vara att säkerställa kompetensförsörjningen inom byggnadsvård. Sverige behöver fler hantverkare med kunskap om traditionella material, tekniker och renoveringsmetoder. Fonden bör därför kunna finansiera lärlingsprogram, yrkesutbildningar och fortbildning. Det stärker arbetsmarknaden, den lokala ekonomin och vår förmåga att bygga klimatsmart.

Att bevara byggnader är inte bara en klimatåtgärd, utan även en utvecklingsfråga. Städer och orter med vårdade, tidstypiska miljöer är mer attraktiva för både invånare, företag och besökare. Varje rivning innebär en klimatkostnad och en kulturhistorisk förlust.

Det är hög tid att sluta subventionera förstörelsen av vårt byggnadsarv. Med en bevarandefond och ett omställt ROT-avdrag kan Sverige gå i spetsen för en byggpolitik som förenar klimatnytta, kulturarv och ekonomisk hållbarhet.

Att bevara är att bygga framtid.

Janine Alm Ericson (MP)

Amanda Palmstierna (MP)